

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 721 M.

CONCURS.

Pentru șase burse (stipendii) vacante de câte 1000 coroane din fundațiunea Trandafil, — anume: patru din arhidieceză, una din dieceza Aradului și una din dieceza Caransebeș, — se publică concurs cu termen până la 12/25 August a. c.

Cererile de concurs sunt a se instrua:

a) Cu extras din matricula botezaților, pe care să fie indusă adeverința din partea parohului local, ori a protopresbiterului, că concursul aparține și acum bisericii gr. or. române din mitropolie.

b) Cu certificat — atestat — de sărăcie dela antistia comunală, vidimat și de parohul local, ori de protopresbiterul concernent, despre starea materială și socială a concursantului și a părinților săi.

c) Cu testimoniu școlastic cu nota generală eminent, conform pozițiilor actului fundațional.

Cererile sunt a se adresa și trimite Consistorului mitropolitan gr. or. român în Sibiu — Nagyszeben — până la termenul fixat.

Sibiu, 19 Iulie (1 Aug.) 1913.

Consistorul mitropolitan.

Se face în Viena

o politică a imperiului?

de Georg Fleșariu,
maior ces. și reg. în retragere.

V.

Din cele premise să vede destul de clar, că numai politica rea interioară a Ungariei și asuprirea Românilor a putut se formeze motivul înstrăinării României de către noi. Deci rândul e acum la factorii decizatori, de a face imediat tot posibilul, ca să se introducă raporturi sănătoase în Ungaria, raporturi, cari

să garanteze buna înțelegere cu România. Înainte de toate ar trebui se fie eliberați din temniță bieții martiri nevinovați ai credinței, pentru a se împiedeca fierberea în sânul poporului. Strigătul celor din România, cari cer „*libertate fraților noștri*” și deschid colecte în țara întreagă pentru cei întemnițați, trebuie se aile ascultate și la noi, căci el face se fie primejdia tot mai mare pentru noi, din zi în zi, iar șansele contrariilor cresc, în aceeași măsură. Într'un stat civilizat, în veacul libertății, astfel de acte de volnicie trebuie făcute imposibile. Pe calea aceasta Ungaria se blamează chiar și în fața Turciei.

Înstrăinarea României de către noi, din pricina politicii noastre externe, și în special pentru purtarea noastră în conflictul româno-bulgar, a fost apoi atât de limpede și pe deplin motivată din partea României, încât încercările de desmintire ale ministeriului nostru de externe nu folosesc nimica. Esopseul prim-ministrului român arată, pe baza telegramelor schimbate între ambasadori, că Austro-Ungaria, nu numai că n'a sprijinit pe Români, ci a căutat să-i înduplece, se renunțe și la Silistra. România avea pretențiuni mari, atât cu privire la regularea graniței, cât și cu privire la partea românească a Macedoniei. Nu s'a ales însă nimica din aceste pretențiuni, și Macedonia românească a avut soarta Poloniei, a fost împărțită între trei state. Amărăciunea a fost foarte mare în România, dovadă și pușcătura făcută de un Macedonian în parlamentul român. Acum însă, după ce s'a desfăcut de noi, România e pe calea de a câștiga tot ce a dorit, și ce n'a putut să câștige, câtă vreme era aliata noastră, iar noi trebuie să privim în liniște, cum se împarte între alții o moștenire mare de circa 160.000 kilometri pătrați, mulțumindu-ne cu *Ada-Kaleh*, în mărime de un kilometru și jumătate! Deci și nelucrarea noastră

justifică din destul înstrăinarea României de către noi.

Cea mai mare amărăciune a provocat-o însă în România atitudinea diplomației noastre și a presei puse în serviciul ei în conflictul cu Bulgaria. Totul se cerea pentru Bulgaria, nimic pentru România, — nici măcar Silistra. Persoane foarte însemnate și înalte au luat doară poziție în presă în contra trecerii Silistrei în proprietatea României. Chiar și un înalt militar, Escelența Sa *Wanisch*, general de divizie, a pledat pentru cedarea unei ridicături numai din apropierea Silistrei în proprietatea României, dar Silistra se rămână a Bulgariei. Dispoziția în ministeriul nostru de externe, pe deplin maghiarizat, era deci aceea, că pentru Bulgaria tot, pentru România nimic; ba presa diplomației noastre agita în parte chiar și pentru aceea, ca Dobrogea întreagă se treacă la Bulgaria dela România.

Părerile mele asupra acestor greșeli le-am înșirat în alte articole, publicate în „*Gross Oesterreich*” și în „*Telegraful Român*”. Mi-am dat atunci silința să fac atentă diplomația noastră și presa ei asupra ținutei lor primejdioase pentru noi. Atunci să mai puteau îndrepta lucrurile. Dar n'am fost ascultat. Acum n'avem decât să facem socoteala cu prezentul și se înșirăm urmările triste ale politicii noastre greșite externe. Ele sunt acestea:

1. Perderea întregului ținut din Balcani, perderea ultimei pozițiuni a monarhiei, ca mare putere, și nimicirea programului istoric pe care l'avem de o sută de ani cu privire la rezolvarea „*chestiei orientale*”. Și toate acestea, având o armată puternică, escelență, gata de războiu, din partea căreia nu s'a făcut nici o pușcătură pentru apărarea acestei poziții însemnate, condiția de existență pentru imperiul nostru. E un lucru pentru care nu este ertare. Sute de milioane cheltuite pentru material și soldați, sute de

mii de soldați, ținute jumătate de an pe picior de războiu, numai pentruca în cele din urmă să perdem și Albania, trecută cu totul la Italia, fără ca aceasta să fi mobilizat și să fi cheltuit ceva. Ce diplomație, pe lângă a noastră, e cea italiană, care cu Tittoni în frunte ne-a amputat fără dureri, pe baza paragrafilor 25 și 29 din contractul dela Berlin, având noi să purtăm toate urmările! Încă din ședința camerei italiene din Decembrie 1909, când s'a serbat triumful diplomației italiene, s'a prevăzut, că noi vom perde Albania.

Și primejdia putea fi înconjurată, dacă sdrângănitul de sabie al contelui Tisza nu venea după războiu. Greșelile lui Aehrenthal sunt de o sută de ori mai mici și de ertat, decât ale urmașului său, care putea să le îndrepte. Pentru el nu este ertare. A scăpat din mână ocasiune de a se face rezolvarea chestiei orientale, după care așteptam de o sută de ani, cu concursul nostru și după planul nostru. Istoria va nota și stigmatiza pentru vecie această greșală.

2. Am provocat ura neîmpăcată a Sârbiei și a Muntenegrului asupra noastră, țări pe cari ni le-am făcut dușmane de moarte ale monarhiei.

3. Am înstrăinat pe Greci de către noi, prin aceea, că am sprijinit prea tare pe Bulgari în contra intereselor grecești.

4. Am perdut România, cu cinci corpuri de armată, statul, care cum arată situația momentană, poate duce la războiu o armată impunătoare de 700.000 soldați, și am înstreinat de către noi întreaga românie, treisprezece milioane și jumătate de suflete, până aci aliații cei mai buni și singuri sinceri ai monarhiei noastre și ai Germanilor.

5. Ne-am atras și dușmănia Bulgariei și ne-am blamat urât cu sdrângănitul de sabie al contelui Tisza, care amenința în numele monarhiei,

FOIȘOARĂ.

Un episod istoric ce se repetă.

Armistițiul de 5 zile, statornic în conferința de pace dela București, l'mi revoacă în memorie pe acela din anul 1866, dela conferința din Nikolsburg. El pare a fi o copie fidelă a acestuia, potrivit-se nu numai luna în care s'a încheiat, dar și termenul. O mică deosebire totuși există între amândouă. Pe când domnului *Maior* i-a succedat în prima ședință a străbate cu propunerea sa, pe atunci armistițiul nostru din 1866 numai după mari dureri de naștere s'a putut înfăptui. Iată geneza acestui armistițiului.

Încă, a doua zi după nefericita bătălie dela Königgratz a încercat generalisimul Benedek să obțină un armistițiu de 3 zile. Spre scopul acesta a trimis pe locotenent-mareșalul Gablenz, ca parlamentar, în tabăra contrară. Ajungând la avantposturile prusiene fu condus la comandantul acestora și după ce se urcă într'o trăsură i-se legară ochii și fu condus în cartierul general. Audiența solicitată îi fu însă refuzată de regele Wilhelm, iar statul major, ameit de bețiea marei învingeri din ziua premergătoare, nici n'a stat de vorbă cu el. Abia într'un târziu al primi șeful statului major,

generalul Moltke, și-i aduse la cunoștință, că armistițiul cerut numai pe lângă predarea fortărețelor Iosephstadt și Königgratz se poate încheia. Se înțelege, că astfel de pretenții exagerate erau egale cu un refuz.

Tot în ziua aceasta — 4 Iulie — împăratul nostru cedează Venetia împăratului Napoleon III, rugându-l pentru mijlocirea păcii. Catastrofa dela Königgratz, cesiunea Venetiei, intervenția împăratului Napoleon, — evenimente de o importanță atât de mare istorică și cu consecvențe incalculabile, — urmară atât de repede una după alta, încât lumea a ramas uimită în fața lor și aștepta cu resuflul reținut desfășurarea mai departe a lucrurilor.

Împăratul Napoleon, care — ca și ceealaltă lume — se înșelase reu în calculările sale despre probabilul rezultat al războiului, — crezând că Austria va eși biruitoare, — nu privea cu ochi buni grandioasele succese militare ale Prusiei, și-și pusese toată autoritatea în cumpănă, pentru stăvilierea înaintării acesteia spre capitala imperiului austriac și reducerea posibilă a pretențiilor sale față de Austria. Ținuta aceasta era determinată mai mult de interesele proprii, decât de bunăvoință ce o manifesta la aparență pentru Austria. El nu odată se va fi gândit, că Prusia, ca vecină, eșind din războiul acesta și mai întărită, ar putea deveni și pentru Franța periculoasă, după cum după 4 ani într'adevăr s'a și întâmplat.

Spre a se achita de misiunea ce o primise, el trimise pe prințul Napoleon, — nepotul său, — la regele Italiei iar pe ducele de Gramont, — ambasadorul Franței la Viena — în cartierul general al Prusiei, cu instrucțiunile de lipsă pentru suspenziunea ostilităților și începerea tratativelor de pace. Dar toate eforturile împăratului Napoleon, ca și ale miniștrilor și ambasadorilor săi de pe lângă curțile din Berlin, Viena și Florența, se cheltuiră în jumătatea dintâi a lui Iulie cu negocieri infructuoase, și numai în cea din urmă jumătate a lunii, — după ce se mai ivi un complex de cauze nepriincioase inimicului, — în prima linie holera, — iși dădu Prusia învoierea, ca pe baza preliminarilor de pace, alcătuite de împăratul Napoleon, să se întrunească conferința dela Nikolsburg.

Italia a stat departe de această conferință. Ea nădăjduia, că folosindu-se de situația strămătorată în care se găsea Austria, prin intransigența sa va mai storce și alte compensațiuni teritoriale, afară de Venetia, cedată împăratului Napoleon, dela care avea s'o primească.

Persoanele istorice din cari se compunea conferința erau din partea Prusiei: Contele Bismarck și generalul Moltke, iar din aceea a Austriei: Contele Karolyi, baronul Brenner-Felsach și contele Degenfeld.

În primele ședințe ale conferinței discuțiile nu se învârtău în jurul armistițiului,

ci în al pretențiilor ce le ridicase Prusia, cari erau atât de exagerate, încât numai prin presiunea diplomatică a Franței, din care nu lipsea nuanța unei amenințări de intervenție militară, au putut fi moderate. După multe frământări, în și afară de ședințe, succese în cele din urmă a înfrânge cerbiția Prusiei și a o determina la admiterea unui armistițiu de 5 zile, început în 22 Iulie, orele 12 la amiază.

Cum se execută un armistițiu? Lupta dela Blumenau.

Din zorul cu care armata prințului de coroană prusian, Fridrich Wilhelm, făcea înaintarea spre Pojon, era ușor de găsit planul vrăjmașului de-a ocupa orașul acesta și prin această ocupare a-și asigura trecerea peste Dunăre. Pojonul, cu vechia sa fortăreață, care dominează pe mari îndepărtări Dunărea, ca și întreg ținutul, îi oferea o poziție strategică de cea mai mare însemnătate. Nu putea fi în intenția lui a forța trecerea fluviului pe la Florisdorf, unde îi stăteau în cale formidabile întărituri. Din împrejurarea aceasta se explică impetuositatea lui de-a se face stăpân peste Pojon, de unde putea, fără a întâmpina mari greutăți, — sprijinit prin artileria din fortăreață, — să forțeze trecerea.

Spre încrucișarea planului acestuia, conducerea armatei, în fruntea căreia sta acum arhiducele Albrecht, cu cartierul ge-

că e vai de acel „al treilea“, care s'ar încumeta să conturbe pe Bulgari, Sârbi și Greci, prin aceea, că se pune pe partea unora ori a altora, — ceea ce însemna atâtea, cât ei să se mănăie ori sfășie unii pe alții, — fiindcă prin aceasta li s'a urcat iarăși la cap Bulgarilor grandomania și întrecerea, închipuindu-și că sunt deja intrați în Belgrad, ca învingători. Căci când acest „al treilea“, România, acoperită bine la spate de Rusia și Franța, ignorând cu totul amenințările acestea, a intrat cu armata ei în Bulgaria, aceasta înzadar a așteptat să-i se dea ajutorul promis din partea protectorului ei. Văzându-se deci lăsată în baltă, și fiind amenințată din toate părțile, s'a rugat în genunchi de Rusia, căreia mai înainte îi denega-se supunerea, să-i vină întru ajutor. Avem deci dușmănie inevitabilă și cu Bulgaria.

6. Am pierdut toate statele din Balcani!

7. Mai avem apoi de înregistrat o înfrângere simțitoare, noi și Germanii, și în politica economică, în esportul de produse industriale și în importul de vite și cereale, tocmai în aceste zile de mare scumpete. Deci și aici o mare „învingere“ a politicii oligarhice-agrarie și o îmbogățire a puternicilor cari o fac, prin desfacerea produselor scumpe indigene. Perderea cea mai mare e însă a Germanilor din Austria, cari acum pot să mediteze asupra înfrățirii „germano-maghiare“.

8. Am pierdut mult din valoarea ce o avea monarhia noastră ca aliată, cam un miliard, cu cât Germania a aflat de necesar să se întărească.

9. Am provocat necondiționată necesitate de a ne întări și noi armata noastră cu câteva corpuri, spre a paraliza întărirea colosală a dușmanilor și spre a ascunde slăbiciunea noastră.

10. Și în fine, ce e mai periculos, a scăzut în mod însemnat valoarea morală a imperiului de sub colorile negru-galbin, pentru că tot mai bine a ieșit la iveală indiferența, oboseala, lipsa de interesare față de viitoriul imperiului. Astăzi tocmai aceia, cari au combătut pe față unitatea imperiului, au întreaga putere în mâinile lor și fac și politica externă după interesele lor. Decenii de arând au denegat reformele militare și trebuințele pentru armată, iar în urmă le-a succes se de jos și coperișul unității imperiului, în care plouă acum cum se cade.

Iată, acestea sunt rezultatele politice noastre externe! E aceasta o politică făcută în interesul imperiului? Judece cetitorii!

Pacea dela București. După știrile venite din București, subscrierea contractului de pace din partea reprezentanților statelor interesate s'a făcut numai ieri, Duminică. Întărirea subscrierii a urmat din unele mici neînțelegeri ivite între Sârbi și Bulgari, cu privire la respectarea limbii celor de altă naționalitate, în biserică și școală. Sârbi n'au voit să intre în discuție asupra acestei chestiuni, pentru că la ei limba liturgică în biserică și limba de propunere în școală e regulată prin constituție. Probabil că chestia aceasta a rămas deci nerolată. Puterile mari europene se poate că vor revisui contractul de pace, dar cu greu îl vor modifica. Domnul ministru president *Maiorescu* a primit telegramă de felicitare dela ministrul englez de externe pentru succesul avut întru înjgheburile păcii. Iar Împăratul Wilhelm a telegrafat Regelui Carol, felicitându-l călduros tot din acest prilej. Iar ministrul nostru de externe? El vrea revisuirea!.. Ciudat lucru. Diplomația noastră vrea cu orice preț să — blameze.

Cronică pedagogică.

Jean Paul ca pedagog.

de Dr. C. Papuc, Săcele.
(Urmare).

În comparație cu celelalte scrieri ale poetului, *Levana* e o carte „pacifică“, nemeritând decât în mică măsură obiecțiunile contemporanilor, contra unora din particularitățile sale ca scriitor: neclaritatea pe alocuirea a noțiunilor, îngrămădirea deasă a expresiilor, mersul când grăbit, când încet al cugetării, evitarea (lipsa) unei suprapriviri semantice, amestecul intenționat al materialului de tratat, alternarea anecdotei amuzante cu cugetarea adâncă, capriciul propriu, înmănuirea limbii ș.a. La compunerea scrierii sale principale Jean Paul și-a dat silința a-și modera pe cât e posibil felul său de scris, fără însă de a se putea cu totulul substrahe „naturalei“ sau, căci curând părăsește „tonul sec“ neobicit pentru el, schimbându-l cu haina glumii, cu descrierea poezică, cu fel de fel de jocuri sugubete, dovedindu-se cu predilecție *umorist* (calitate ce bate la ochi mai ales în celelalte scrieri mai sau amintite).

Ca adevărat defect, nu numai al celorlalte scrieri, ci și al *Levanei* în special, este de considerat lipsa unui plan bine definit. Cugetările din „Învățătura despre educație“ oferă cetitorului cea mai pistrăvită varietate. El zugrăvește icoanele cele mai îndrăznețe, aduce la expresie cele mai fermecătoare tonuri, cu măiestrie atinge fiecare coardă a inimii. Toate aceste însă sunt numai niște cristale, ce strălucesc izolate de împrejurime, niște flori binemirosoase într'un strat neplăcut, având cetitorul să-și adune și înșire într-o cunună aceste nestimate, să-și unească într'un buchet ceea-ce-i floare în strat. A oferi cetitorilor un astfel de buchet din ideile cele mai alese ale „*Levanei*“ este scopul rândurilor următoare.

Ceea-ce dă farmec deosebit scrierilor lui Jean Paul în general și „Învățăturii despre educație“ un caracter particular în mij-

locul opurilor de acest gen, este duioșia lui profundă, dragostea lui nemărginită pentru copii. Aproape pe fie-care pagină a *Levanei* ne vorbește un părinte fericit, care aserie paternității numai bucurii și mândrie, care nu bănuiește durerea teribilă ce i-ar putea veni odată dela copiii săi. Sentimentul părintesc are pentru el încă tot farmecul afectiunii, împrumutându-i aceea expresie a frăgezimii, aceea explozie a dragostei, pe cari le întâlnim și în „*Loja nevizibilă*“ și în *Hesperus* ș. a.

La el găsim adesea numirea de „flori, steluțe, fluturi, picături de rouă etc.“ pentru cea de copii. „Un copil ne apare pe pământ, ca un inger minunat... de o curățenie cerească, ca un Isus prunc zăgărit de Rafael“. De aceea se adresează el părinților cu următoarele cuvinte: „nu arătați copiilor decât afectiune; ei au mai mult lipsă de dragoste, decât de instrucțiune, și acest sentiment al dragostei să-l sâdească ei și în inima copilului, căci el este propriu zis singurul cod pozitiv de morală“.

Ei să-l învețe mai întâi iubirea negativă, oprindu-l de a maltrata și chinui viața și conștientă egoismul lui, iar apoi să-i dea o față pozitivă, excitând sentimentele lui de iubire. Mai întâi de toate copiii să țină de sfântă viața tuturor animalelor, căci cruzimea lor față de animale prevestește pe cea de mai târziu către oameni. „Odinioară oamenii simțeau toată viața în strânsă legătură cu ei“. Deasemenea și viața plantelor trebuie cruțată. „Descrieți-i crinul, ca pe flica unei mame subțiri, care-și crește micul copil alb cu suc și rouă“. Dară cel mai sigur mijloc spre a-i deștepta iubirea copilului este dragostea ce-i se arată, atmosferă de dragoste ce-l înconjură, dovezile neconștiente ale acestui sentiment, manifestate prin gesturi dragălașe, prin priviri și tonul vocii. „Vă pot asigura logodnicilor și încă mai mult pe voi viitorilor soți, că copiii iubitori vor obține în căsătorie numai părinții iubitori“. Și în același loc: „voi descoperiți copilului figura iubirii mai puțin prin fapte de jertfă, decât prin limba maternă a dragostei, prin cuvinte și gesturi dragălașe. În nimic nu se încorporează mai bine dragostea, decât în mimica gingașă, dată de înșăși natură; o privire, un ton vorbește nemijlocit, un dar numai mijlocit prin transcriere, — precum în căsătorie dragostea se nutrește, nu prin daruri, cadouri, jertfe, a căror urmă iute dispare, ci prin cuvinte și expresii de dragoste“. „Învățați a iubi, părinților! — încheie J. Paul acest capitol — și copiii voștri se vor bucura de o viață bogată în câștiguri de tot felul, căci omul câștigă (de-mi este permisă comparația) ca Austria țările sale, numai prin căsătorie, și le perde prin rezel... Învățați a iubi, pentru că odinioară voi înșiși, când ochii vi se vor slăbi de vârstă, și privirile voastre vor fi pe jumătate stinse, să vedeți împrejurul corpului vostru bolnav și al patului vostru de moarte, în locul zgârceniei reci și a privilegiilor nerăbdătoare de a moșteni, ochi muiați în lacrimi, cari vor reînălza viața voastră ce înghiată, și vor lumina întunecatul ultimului vostru ceas, — învățați a iubi, vă zic, — *adece: iubiți!*“ (*Levana* VI, 3. §. 116—122).

Însă pentru a dezvolta în inimile tinere aceste sentimente gingașe de iubire, Jean Paul recomandă, contrar lui Rousseau, familiarizarea copilului cu religia, din *tragedă etate*. „Cele sfinte nu pot prinde mai adânc rădăcini, decât în cel mai neprihănit timp

¹ *Levana* VI, 3 § 117.

al nevinovăției și aceea ce are să lucreze etern trebuie dat în acest timp, ce nu să uită nici odată. Nu norii dinaintea sau după amiază, ci cerul din zorii zilei — de-i noros sau senin — decide vremea zilei“.. (*Levana* II. 4. § 38). Religia este pentru el un element superior de viață, a cărei necesitate e egală pentru toate vârstele. De ea are lipsă îndeosebi inima copilului, și cea mai frumoasă temă a educatoarei este de a înșufla adevărurile mângâitoare și mântuitoare finții cugetătoare și simțitoare a elevului său. „Trebuie să dăm copiilor noștri, mai iute decât orice, o inimă evlavioasă și smerenia de lumea nevizibilă“ (op. c. II. 4. §. 36). Se întreabă apoi, ce este religia? Răspunde: „Credința în Dumnezeu“, iubirea acestei finți supreme și bune, ca și a naturii create de el. În *intima împreunare a cului cu Dumnezeu*, ce are de urmăre pacea internă și moralitatea prietenească, constă ființa religioasă, — după Jean Paul. „Unde o inimă vorbește cu cel înalt, unde un eu cu Eul-original, acolo este religie, sune cât de curios și strein limba lui de altfel. Cine caută ceva mai înalt decât poate da și lua viața, acela are religie. Ca fiecare ganu în felul lui, așa este fiecare inimă în religia ei atot puternică“.

În aceste fraze, cari arată înclinația poetului către *panteism*, găsim și tendința lui antiraționalistică, ce își află expresia mai ales în instrucția religioasă. Învățământul religios are să se adreseze pur și simplu simțământului. La întrebarea, cum are să fie introdus copilul în imperiul religiei, răspunde: *nu prin argumente*, (§ 38) ci într'un mod nemijlocit, căci viața religioasă nu constă în păreri, ci în tot internul omului. Ori-ce manifestare religioasă fără simțământul cald este mincună și profanare, de aceea și predarea religiei să se facă prin astfel de educatori, cari înșiși sunt religioși, sau după expresia poetului „*cari au pe Dumnezeu în cer și în inimă*“ (§ 38).

Copilul e mai apropiat de cele înalte în această privință decât de cele joase, se cere numai a-i deștepta sfânta impresibilitate atipită, prin simboale și ceremonii ale vieții religioase. Dispoziția religioasă a copilului poate fi însoțită și sprijinită și de poezia a'eașă. „Poetul nimicește lumea muritoare, pentru a construi deasupra ei una nemuritoare, pentru-ca viața pământească să se asemene cu țările polare, cari sunt lipsite de animale și flori, cari sunt reci și fără culoare, dar cari după aceste zile mizerabile văd strălucind nopți splendide, în cari cerul împodobește pământul, când lumina polară umple tot azurul firmamentului cu colorii înflăcărâte, cu pietri scumpe, cu tunete și furtuni equatoriale, amintind locuitorului acest sol înghețat *aceea-ce viază deasupra lui*“ (*Levana* § 40).

Mai ales este nutrită ea de istoria biblică. „*Prin istorisirile biblice încolțește religia cea vie; cea mai bună învățătură a religiei creștine este viața lui (Isus) Cristos*“, și apoi și patima și moartea aderenților lui, ce nu e istorisită în sfânta scriptură (*Levana* II 4 § 40). Iar existența unui princip mai înalt, este pentru Jean Paul un fapt ridicat peste orice îndoială, căci a dubita existența lui Dumnezeu însemnă pentru el a dubita existența celor existente. Precum caută el în contra ateistilor să arete absurditatea lor, așa se ridică el și în contra deistilor și materialistilor timpului său, ridicul zând pe cei dintâi și urând pe cei din urmă. Deistilor, cari negau prevederea divină, le contrapune „faptica orînduire, nu numai în istoria lumii, ci și în istoria familiară“, nu numai în cele

neral în Viena, dispusesse, ca până în 22 Iulie întreg corpul II de armată să fie concentrat la Pojon, o măsură prin care se credea a putea fi înfruntată orice primejdie.

Ziua de 22 Iulie 1866 era o zi de Duminică, frumoasă și senină. Nici nu se ivise soarele pe azurul cerului, când se încinse o canoadă vehementă între artileria noastră și cea contrară. Detunătura era atât de intensivă și părea atât de aproape, încât îți făcea impresia, că se bombardează Pojonul.

Cu problema ocupării acestui oraș era însărcinat generalul Fransechy, care avea sub comanda sa 15,500 ostași cu 78 tunuri. În marșul său spre Pojon avangarda sa fu întâmpinată la satul Blumenau de a noastră, unde după desfășurarea fortelor se începă lupta și dură cu o vehemență neîntreruptă până după 9 ore, când fu silită artileria noastră a părăsi satul aprins prin obusele tunurilor inimice și a lua îndărăt altă poziție. Armata noastră număra 22,000 ostași cu 96 tunuri, sub comanda Ltmareșalului contele Thun-Hohenstein.

Regimentului de infanterie Nr. 64 (cerul de întregire al Orăștiei), în șirurile căruia am făcut și eu campania, numai cătră 11 îi veni rândul să ia parte la luptă. El pornise

*) Eroul din pădurea Swiep, care cu divizia s'a de 12,000 de ostași a rezistat în o luptă de 4 ore la 40,000 din corpul al II. Thun-Hohenstein și al IV contele Festetics, înlesnind prințului de coroană prusian ocuparea liniilor noastre strategice dela aripa dreaptă și centru, și accelerând desastrul dela Königgratz cel puțin cu 4 ore.

dimineața la 3 din Wartberg și ajunsese după un marș de 21 km. la 9 la locul de cărmădire de lângă Pojon. După ce făcuserăm aci o pauză de o oră, primirăm ordinul de marș spre câmpul bătăliei, unde ajungând după 1/2 oră, ne postarăm pe calea ce despărțea vîile Pojonului de pădurea în care decurgea lupta.

Ajungând la locul indicat, comandantul regimentului, colonelul Baumgarten, face următoarea dispoziție: batalionul al 3 avansează în linia de foc, postându-se la dreapta primului batalion al regimentului 69, al 2 batalion are să-i slujească de rezervă, iar 1 batalion formând rezerva rămâne și mai departe în apropierea gării.

Comandantul batalionului al 3, majorul Doleisch, conformându-și dispozițiile sale configurației terenului, care era o regiune muntoasă, aproape întregă acoperită de o pădure de stejar cu dealuri stâncoase și afundături prăpăstioase, disolva 2 companii în cete de tirailori, iar pe celelalte 4 companii le pune îndărătul acestora, la un loc scutit.

Feciorii noștri, dedați de-acasă cu locuri de pădure, se mișau ca nălucile printre arbori și tufiș, apropiindu-se de dușman de multeori până la 50 de pași și luându-l la țintă îndată ce l zărea. Bătălia decurgea cu succese schimbăcioase, amăsurat caracterului luptelor de pădure, unde-ți este cu neputință o privire pe o îndepărtare mai mare, când răspingeau ai noștri pe inamic, când acesta pe-ai noștri.

Curând după 11 primi comandantul armatei dela comanda supremă din Viena următoarea depeșă: „Astăzi dela amiază până în 27 la amiază armistițiul de 5 zile, în restimpul căruia să aveți cea mai mare circumspecțiune și atenție neconștientă asupra dușmanului; despre aceasta să încunoștiințați pe avant-posturile inimice“.

Din depeșă aceasta se vede, că fiind vorba despre „încunoștiințarea avant-posturilor“, comanda supremă din Viena nu avea cunoștință, că ne aflăm în o luptă crâncenă cu inamicul.

Depeșă aceasta i se comunică și comandantului regimentului nostru, care văzând că — deși trecusă oara fixată pentru armistițiul — inamicul nu încetează cu focul, trimite pe adjutantul de batalion, sublocotenentul *David Urs* — nepot al regretatului colonel baron *Urs de Margina*, — ca parlamentar. După reîntoarcere ne împărtăși, că deși era provăzută cu un steaguleț alb și gornistul neconștient da signalele prescrise, inamicul nu avea nici o considerație față de dănsii și numai ca prin urechile acului au putut scăpa teferi.

Focul de pușcă numai încetul cu încetul și'n măsura precum erau avizate bătăliilele resăltate prin pădure se împuțina, dar cu totul abia la 1 ora d. a. a încetat.

Lupta aceasta, — cel din urmă act al dramei sângeroase pentru „primatul Germaniei“, — a rămas nedecisă, pricinindu-ne nouă pierderi în morți și răniți: 18 ofițeri și 471

feciori, iar ale inamicului pierderi erau: 8 ofițeri și 199 feciori.

Deși armistițiul se adusesse la cunoștința ostașilor și sfârșitul luptei se anunțase prin signalele de trîmbițe ce rezunau din amândouă taberile, totuși ostirea rămase și mai departe în pozițiile cuprinse în decursul bătăliei, și numai la amurgul serei, după statorirea liniei de demarcațiune, porni spre locurile designate pentru popas: orașul Pojon și jurul lui.

Regimentul nostru, ca și aproape întreg corpul II de armată, a fost învarțit în Pojon. Orașul în urma acestei aglomerări de trupe avea aspectul unei tabere formidabile. Încătr'o roteai privirea, nu vedeai alt-ceva, decât mulțime de soldați mișcînd pe străzile lui, apoi grupuri vesele de ofițeri, povestindu-și pătaniile din războiu și făcând combinații despre viitoarele șanse ale lui.

Ziua de 22 Iulie 1866 va fi pururea o zi memorabilă în istoria armatei austriece. Două mari evenimente va trebui să înregistreze cronicariul în analele aceleia: Isbînda raportată de armata noastră asupra inamicului prin apărarea cu succes a Pojonului, și sfârșitul unui războiu cu un rezultat atât de diferit: dezastru la Nord și învingeri strălucite la Sud.

Sibiu, la 8 August 1913.

Un combatant.

mari, ci și în cele mici: „dela curcubeul măret ce pietrează orizontul până la floricea ce se adăpă din picăturile de rouă”. (op. c. § 38).

Față de materialisti, pe cari ti disprețuiește, apără el în „Selina” și celelalte scrieri ale sa e nemurirea sufletului. „Sunt ore — zice Jean Paul în *Loja nev z bilă* — în cari simțim vioi desertăciunea acestei vieți. Cine în aceste ceasuri nu dorește necesitatea unei a doua (vieți), având cea mai firmă speranță în ea, cu acela nu putem discuta despre cele mai înalte ale vieții noastre a-dănci”. Iar în pomenita „Selina”, dedicată tocmai acestei teme despre nemurire, zice: „Să ne cugetăm nemurirea delaturată din creațiunea pământului, din planul lumii, atunci avem înaintea neîmăritului (Dzeu) o prefacere în pulbere etern-neîncetată a spirite-lor, o fluturare și cufundare de suflete. Deci ce cenz mai are creațiunea? Ce scop are nemărginitul (Dzeu) la această dispariție și risipire a vieții?”

„Fie-care om virtuoz, fie-care înțelept e un argument, că el viețuiește etern” se zice în „*Kampanerthal*”. Virtutea, frumusețea și adevărul, aceste 3 globuri cerești transcendentele din sufletul nostru ne garantează o existență eternă.

Nu aceeaș este poziția lui Jean Paul față de tradiția bisericească, față de autoritatea ei, față de dogme, de revelațiune și față de minuni, în cari recunoaștem pe protestant și pe aderentul naturalismului (despre acest punct în alt loc mai târziu).

Aici ajunge să amintim, că izvorul cel mai clar al cunoașterii lui Dzeu, limba cea mai expresivă despre ființa cea mai înaltă, o află el în natură. Natura este pentru el o noțiune, nu numai estetică, ci și etică și religioasă. Toate descrierile sale naturale poartă această pecete. El însuși este natura. Fie-care foaie, fie-care rază de lumină, îi vorbește lui despre dragostea lui Dzeu și îl inspiră la iubire către oameni. „Înaltă natură — zice în *Titan* — când te vedem și te iubim, iubim pe oameni mai cald, și dacă trebuie să-i compătăsim, sau să-i uităm, atunci tu rămâi la noi și odihnești înaintea ochiului umed, ca un deal înverzit într'un apus de soare”.

Iar de însemnătatea religioasă a naturii voiește să fie pătruns și copilul, mai ales la învățământul religiei, care nu are să fie făcut în spirit raționalistic. Cu cât mai tinăr e copilul, — cetim în *Levana* — cu atât mai puțin să audă numindu-se Cel nenumit. „Fie-care treaptă a cunoașterii celor mărginite se urcă pe înălțimea înfinitului înșă poate fi privit numai deodată, numai pe aripi și nu pe trepte se ajunge acolo”. Când însă natura zgudue cu deosebită putere inima copilului, atunci educatorul să-i arete cauza acestui fenomen psihic. „Dacă în natură să manifestă măreția vijeliei, a tunetului, cerul instelat, moartea, atunci pronunțați înaintea copilului cuvântul *Dumnezeu*. O mare nenorocire, o înaltă fericire, o fărâdele și binefacere sunt columnele bisericii copilului”.

Pe educația religioasă se bazează cea morală, care la Jean Paul află o deosebită considerare (*Levana* VI, 1, § 103—109). *Cinste, onestitate, voință fermă, adevăritate, curaj* în primejdii, *răbdare* în suferință, *sinceritate*, stima de sine (*încrederea*), *dreptatea* — aceste expresii caracterizează prima jumătate a naturii morale, *tăria* morală. A 2-a jumătate conține tot ce se rapoartă la alții, *bunătatea, blândețea, binefacerea*, cari aparțin *frumuseții* morale. Prima parte e îndreptată spre *intern*, a doua spre *extern*. Ambele suprimă egoismul. De *tăria* morală se ține și iubirea, ca „fructul cel mai dulce de ramura cea mai dezvoltată”. *Tăria* sau *onoarea* morală e reprezentată mai mult prin bărbați, pe când femeile inclină spre frumusețea, sau iubirea morală. Să vedem ce *căi* se urmează pentru a educa pe copii spre *tăria* morală? E de neîgăduit — zice autorul — că copiii, cari mâne poimane vor deveni bărbați, sunt în multe privințe pagubiți prin mărginirea și apăsarea simțului bărbătesc. Ca și când ar fi în lume prea mult curaj, copiii li se infiltră prin pedepse și alte de acestea frica, pe când curajul se recomandă doar numai prin vorbe. La noi învățații și dascălii au mai puțin curaj, ceea-ce ar trebui invers.

Pentru un curaj bărbătesc e de lipsă o oțelire corporală, căci „corpul este pân-te-a și cuirasatul sufletului, de aceea el trebuie mai întâi oțelit, înfăntat și răcit”. Un mic aparat de gimnastică în casă aduce bune servicii. Alergatul, săritul sunt recomandabile, iar eventualele răni primite sunt școli pentru suferințele vieții de mai târziu. Din tineretul sălbatic englez se fac oameni cuminți, parlamentari, iar Romanii virtuozii, cari au jefit totul pentru stat, au fost la început hoți. „Slăbirea corpului aduce cu sine pe cea a spiritului”. *Pedepsele* părintești — pe cari le admite Jean Paul — n-au să fie executate în fața altor copii, căci aceștia pot, sau să nu simtă nici o compătimire, sau una prea mare, și în cazul prim

inima lor nu mai are ce pierde, iar în al 2-lea ea a pierdut tot. Ba ceea-ce e mai rău, adesea se produce în ei o groază de dureri. (Va urma).

Convocare.

În conformitate cu concludul comitetului din ședința dela 27 Iulie 1913. n. — Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur” se conchiamă pe ziua de 31 August n. c. la 3 ore după amiază în școala gr-catolică din Mediaș cu următorii

Program:

1. Deschiderea ședinței prin presidentă;
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela adunarea gen. din an. trecut și până azi;
3. Raportul de casă;
4. Alegerea unei comisii pentru censurarea rapoartelor de sus și referada aceleia;
5. Constituirea comitetului și a consiliului Reuniunii în sensul statutelor § 6 lit. a;
6. Incassarea taxelor dela membre;
7. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal;
9. Eventuale propuneri;
9. Închiderea adunării generale.

La această adunare sunt invitate a participa toate femeile române din Mediaș și jur, doamnele membre ale Reuniunii și în special doamnele din comitet.

Mediaș, 1 August 1913.

Maria Moldovan
presidentă.

Filon Necşa
secretar.

Dela Hunedoara.

— 30 Iulie nou.

Tinărul nostru despărțământ al „Astrei” și-a ținut adunarea generală Duminică la 27 Iulie, în centrul pădurilor noastre, în comuna Lelese, situată cam la 40 km. de Hunedoara.

În această comună ni s'a înfățișat înaintea ochilor frumoasa iconă a muncii cinșite, a muncii fără reclamă, dar în acelaș timp prielnică sufletului poporului nostru însetat după lumină și înaintare.

Preotul George Henția în timp de 10 ani a reformat cu totul această comună, prin zidirea bisericii și a școalei, și mai presus de toate, prin iubirea ce a sădit-o în sufletele credincioșilor sei pentru legea noastră strămoșească.

Neuitate vor rămâne momentele de curată însuflețire, ce ne-a oferit acest popor, despre care — chiar noi cei din apropiere, — eram de credință, că va fi străin de acțiunile noastre culturale românești.

Avem dar deplină dreptate, când ne mândrim cu trăinicia neamului nostru, cu perseverența lui în a-și păstra obiceiurile frumoase erezite dela moși strămoși, ceea ce am constatat cu certitudine și cu acest prilej.

Întreg satul, bărbați, femei și copii, în haine de mare sărbătoare au participat la serviciul dumnezeesc, slujit de preoții George Henția, Victor Păcurariu și Iosif Suciu.

Strana a fost ținută cu o destoinicie uimitoare de câțiva țărani din comună, cari instruați de părintele Henția, un bun cântăreț și compozitor, au stărnit admirația noastră. Însușit de această privilegie senină și sărbătorească, și-a luat partea în cântările bisericești și deputatul nostru sinodal, dl Nic. Macrea.

După serviciul divin dl director al desp. Vasile C. Osvașă a spus poporului rostul venirii noastre în Lelese și a pus la inima fiecăruia dragostea pentru cartea românească. După vorbirea dsale au urmat rapoartele oficiale, cari au fost aprobate și primite conform propunerilor comisiilor respective.

Seria prelegerilor s'a început cu succesa lucrare a dlui Virgil Comșa, despre „literatura românească și rostul ei întru dezvoltarea poporului nostru”. A citat din Alecsandri, Eminescu și Goga.

Lucrarea aceasta a fost bine tăcută și a plăcut mult poporului. A vorbit apoi dl Dr. Ion Popoviciu, despre testament, iar dl Valer Beșan despre cambii. Ambii și-au dat silința ca să lămurească poporul asupra chestiunilor tratate.

Notez, că în întreg cursul adunării, care a ținut cam două ore, nu s'a făcut nici cea mai mică mișcare în biserică. Și asta-i dovadă, că avem un popor disciplinat în comuna Lelese.

Directorul despărțământului a încheiat adunarea animat de frumoasa arătare ce ne au înfățișat-o Leleseni, scotând la iveală meritele preotului lor. Părintele Henția a mulțumit comitetului pentru cinstea ce a făcut-o comunei sale prin ținerea adunării generale acolo.

Cu această ocazie s'a pus bază unei biblioteci parohiale cu 100 de volume dăruite de banca „Agricola”.

S'au înscris apoi vre-o 20—30 membri ajutători și ordinari. A urmat împărțirea buroarelor din „Biblioteca Asociației” și spre mândria noastră fie zis, din cele 60 de broșuri nu s'a ajuns nici în parte ca să mulțumim pe toți știutorii de carte din această comună.

Masa am luat-o la ospitala casă a părintelui Henția, unde am petrecut câteva ciasuri de bucurie și de adevărată însuflețire românească.

Așa s'a sfârșit aceasta frumoasă serbare culturală.

NOUTAȚI.

Proprietar de regiment. Alteța Sa Imperială și Regală, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, moștenitorul nostru de tron, a fost numit din partea M. Sale proprietar al regimentului 4 de dragoni.

Distincție. Domul *Mihály Dezső*, judecător la tribunalul regesc din Sibiu, cu titlul și caracterul unui judecător de tablă, trecând la penzie a fost decorat din partea Maiestății Sale, Monarhului nostru, cu crucea ordinului *Francisc Josif*.

Țarevna la Nauheim. În băile din Nauheim se așteaptă în curând sosirea Țarevnei rusești, despre care se știe, că e cam bolnavicioasă. Va avea aceeași locuință pe care a avut-o înainte cu doi ani, când asemenea a fost în Nauheim. Personalul trebuincios și câțiva detectivi rusești se află deja de câteva zile în Nauheim.

Trecerea în România este oprită de câteva zile, atât pe la Turnul roșu, cât și pe la Predeal, și anume, din cauza holerei, deși la noi în Ardeal nu s'a ivit nici un caz de holeră până acum. Cei din România însă pot să vină la noi, cu toate că în România este holeră. Dovadă, că autoritățile publice din România sunt mai precaute decât ale noastre.

Esamenul de maturitate pentru repetenți și corigenți se ține la gimnaziul de stat din Sibiu în 15 și 16 Septembrie n. c. Anunțările sunt a se face până la 1 Septembrie la direcțiunea acestui gimnaziu.

Lege sancționată. A fost sancționată din partea Maiestății Sale, Monarhului nostru, legea despre întregirea competențelor preoțești, prin acordarea de cvincevenale, și a fost publicată în numărul de eri, Duminică, al foii oficiale, ca art. de lege 38 din 1913.

Urcarea contingentului de recruți. În urma planuitei înmuștrii a corpurilor de armată în monarhia noastră se ivește necesitatea urcării și a contingentului de recruți, fiindcă la mai multe corpuri de armată se cer și mai mulți soldați, atât în vreme de pace, cât și în vreme de război. După știrile ce vin dela Viena, să va și cere la toamnă urcarea contingentului de recruți înca cu 40.000 soldați, dintre cari o jumătate cade în favorul infanteriei, restul în favorul marinei, apoi a honvez mei și a landwehrului din Austria. Numai să fie de unde să se iee recruții!

Congresul medicilor. Congresul internațional al medicilor a fost deschis Mercuri în Londra. E al 17-lea congres internațional medical. Importanța lui reșede în faptul, că la el participă 7.000 de medici, adunați din toate părțile lumii. Și e de însemnătate și înprejurarea, că în Londra este sală, în care încap atâta oameni.

Congresul stenografilor. Joi s'a deschis congresul stenografilor în Budapesta, prin ministrul nostru de culte și instrucțiune publică, Iankovich Béla, ca reprezentant al Maiestății Sale, Monarhului, patronul congresului. La congres s'au prezentat mulți stenografi din toate țările europene.

Carte aprobată. Ministrul instrucției publice a aprobat sub Nr. 128.134 „*Istoria Ungariei*”, ediția I Arad 1913, de Iuliu Vuia.

Vinul francez. După știrile venite din Franța, viile de acolo au suferit foarte mult în anul acesta, astfel, că recolta vinului va fi una din cele mai slabe în Franța. Prin urmare nu avem să ne temem de concurența vinului francez; ori mai bine spus, n'am avea să ne temem, dacă la noi ar fi recolta vinului mai bună decât a Francei. Dar nici la noi nu se arată nimica în vii, ca în Franța.

Umblatul pe apă. De mult își bat omenii capul cu problema, că dacă se poate umbla pe apă cu luntrea și cu vaporul, nu s'ar putea umbla cumva și cu picioarele? Și se pare că ne apropiem de rezolvarea problemei. Un German din Austria și-a construit niște pantofi, cu cari poate umbla pe apă. Probele pe cari le-a făcut, au dat rezultate bune. Acum vrea să facă probe mai mari, călătorind pe apă, adică umblând pe apă, cu pantofii săi, dela Linz până la Viena, chiar pe Dunăre, sub controla unei comisii.

Vindecarea cancerului. Pe seama clinicii profdezorului Dr. Tauffer din Budapesta a fost procurat un cvant de 300 miligrame de radium, în scopul de a se face încercări, dacă întru adevăr se poate vindeca cancerul cu radium? Numitul profesor a și început tratamentul asupra a opt bolnavi de cancer.

Din 32 nici unul. În orașul Miskolcz s'au supus asentării supletorii în una din zilele trecute 32 de flăcăi, cari dela asentarea ordinară de astă primăvară au absentat, fiindcă nu erau acasă, ci în America. Și din 32 nici unul nu a fost aflat bun pentru serviciul militar, ci toți au scăpat de miliție, spre marea lor bucurie. Se vede că nu erau — Români!

O scrisoare pierdută. În Dobrița a perit dela poșta o scrisoare cu bani, cu o mie de coroane. Poliția n'a putut da de urma hoțului. La patru zile însă scrisoarea a fost aflată într-o odă mai laterală a poștei, cu întregul ei cuprins. Se presupune, că unul dela poșta a furat-o, dar apoi temându-se de urmări, a depus-o în odăa aceasta. Dacă va fi descoperit, tot va fi pedepsit.

La Siberia. Se svonește, că mai mulți întemnițați din Rusia au fost deportați zilele trecute la Siberia, unde și vor petrece întregul rest al vieții. Intre ei să află foarte mulți austriaci, cari au fost arestați pentru spionaj și acum au să-și ispășească acest mare păcat în — Siberia.

Mai bine mort! Povestea e tristă, dar durere, se repetă foarte des. Un biet frănar dela căile ferate ungare a ajuns cumva sub roțile trenului, trenul i-a tăiat picioarele, și oamenii l'au pus în tren, ca să-l ducă la spitalul cel mai apropiat. Nefericitul om a scos însă revolverul pe care-l avea la sine și s'a însușat, pentru că decât schilav și neputincios pentru toată viața, zicea el, mai bine mort! A și murit la moment.

Somn lung. În Magdeburg a adormit înainte cu două săptămâni un forestier, și de atunci a dormit într-una până Mercuri, când s'a deșteptat din somn, însă numai pe câteva momente, pentru că apoi să se întindă de nou pe pat și să adoarmă earăși, dar acumă pentru veșie. Medicii își bat capul, că oare ce boală a putut să aibă?

Controla militară a soldaților trecuți la gloate nu se va ține în anul acesta, în urma ordinațiunei ministrului de honvez, numărul 10-828.

Panorama internațională de pe piața gării merită a fi cercetată, având lucruri cari foarte rar să pot vedea dela noi. Atragem atențiunea cetitorilor asupra anunțului de pe pagina a patra.

Incunoștiințare. Deoarece în ziua „Pro-rocului Ilie” a. c. din cauza timpului nefavorabil nu s'au putut îndeplini toate serviciile bisericești la „Izvorul Miron” și în considerare, că o mare parte a poporului credincios a absentat, fiind în credință, că din cauza ploilor nu se va ține serviciu bisericesc, se anunță, că la sărbătorearea „Schimbarea la față” a. c. se va face un nou peregriagiu la „Izvorul Miron” și se vor îndeplini serviciile bisericești îndatinate, precum: Utenia, sfințirea apei mici, sfânta liturgie cu pomenirea morților și a viilor, sfântul maslu, parastase și alte rugăciuni. Pomelnicile dinpreună cu banii pentru acestea, cari se folosesc în favorul sfintei biserici, să se trimită subsemnatului cel mult până la 4 August v. Daruri pentru sfânta biserică dela „Izvorul Miron”, precum: lumini, ornate, recuzite, cărți bisericești și altele, sunt primite cu mulțumită. Invitând prin aceasta pe toți de Dumnezeu iubitorii credincioși, li se atrage atențiunea tuturor celor cari doresc să participe la aceste servicii bisericești și cu deosebire a aceloră, cari vor veni cu calea ferată, că la trenul care sosește dimineața la gara din Margina vor fi așteptați de litia din Margina, la sfânta cruce de lângă gara din Margina, cu care litie vor merge până la locul dorit. Făget, în 24 Iulie 1913. *Sebastian Olariu* m. p. protopresbiter.

Nr. 630/1913 protb.

(199) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională greco-orientală din **Feriház**, (Fehéregyháza) protopresbiteratul tractului Sighișoara, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1200 coroane salar fundamental solvibil din repartitie dela popor și din ajutor din centru, eventual din ajutor de stat. Relut de grădină 20 coroane și cvartir în natură.

Pe lângă datorițele impuse prin lege, învățătorul ales este obligat a instrui și conduce elevii la serviciile divine în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în decursul feriilor mari.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aștearnă subscrisului Oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Sighișoara, 25 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Ad Nr. 285/1913.

(203) 1—3

Concurs.

La școalele confesionale gr.-or. române din protopopiatul Săliște sunt două posturi de învățători vacante, pentru a căror întregire se publică concurs cu termen de **15 zile**.

1. În **Gurarăului**: leaia învățătorului se plătește 600 coroane dela biserică, restul dela stat; locuință i-se va da noului ales într-o odaie din edificiul școlii ori i-se va plăti anual suma de 40 coroane ca relut de cvartir și pentru grădină 20 cor.

2. În **Topârcea**: leaia învățătorului se plătește 100 coroane dela biserică, restul dela stat; relut de cvartir 40 coroane și 20 cor. relut de grădină anual

Învățătorii aleși în ori care din aceste două posturi sunt îndatorați a propune și în școala de repetiție oarele, ce li se vor fixa, a cânta în strună Dumineca și în sărbători și a da ajutor la instruirea și conducerea corurilor de copii și de adulți fără a putea pretinde vre-o remunerațiune deosebită pentru aceste prestațiuni.

Concurenții își vor înainta rugărilor lor instruite conform Statutului organic și Regulamentului nostru școlar, la subsemnatul oficiu protopopesc în termen de **15 zile** dela întâia publicare a acestui concurs în „Telegraful Român” și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectivele comune spre a-și arăta destoinicia în cântarea bisericească și a face cunoștință cu poporul.

Săliște, în 24 Iulie 1913.

Oficiul protopopesc al tractului Săliște în deplină înțelegere cu comitetele parohiale din Gurarăului și Topârcea.

Dr. Ioan Lupas
protopop.

Nr. 369/1913 protop.

(200) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala pop. raia confesională din **Păucea**, protopresbiteratul Mediașului se publică concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar de 600 coroane și anume însuma de 400 coroane din repartitie, iar 200 coroane dela Prea Ven. Consistor arhidiecezan, restul se cere dela stat. Cuartir în natură și relut de grădină.

Învățătorul ales e dator a conduce copiii la biserică Dumineca și în sărbători și a cânta cu ei la liturgie.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 25 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

De vânzare.

La administrația acestei foi sunt depuse spre vânzare trei colecții ale „Luceafărului”, nelegate, de pe anii 1910, 1911 și 1912, ediție simplă, cu prețul de 30 coroane. La cerere să vinde și de pe câte un an, numai cu 12 coroane.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Nr. 286/1913.

(197) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela școalele populare confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Hațegului se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Fizești**, cu salar de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc și grădină.

2. **Petrila lunca din sus** cu salar de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc.

Învățătorii aleși sunt datori a conduce copiii la biserică Dumineca și în sărbători, și a cânta cu ei la liturgie.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Hațeg, la 12/25 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 878/1913.

(196) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile confesionale or. rom. din comunele mai jos însemnate prin aceasta se deschide concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. **Butene**, a) salar anual de 516 cor. din repartitie dela popor; b) lemne de foc în preț de 25 cor.; c) ajutor dela stat ce se va cere pe baza documentelor învățătorului ales 659 cor.; d) locuință liberă în edificiul școlii; e) 1/4 jugăr de grădină cultivată.

2. **Calățele**, a) salar anual de 600 cor. din cassa bisericii și din repartitie dela popor; b) cvartir liber în edificiul școlii; c) 1/4 jugăr de grădină cultivată; d) 3 stângeni lemne de foc; e) întregirea recerată dela stat pe baza documentelor celui ales.

3. **Nadișul-rom.** a) salar anual de 406 cor. din repartitie dela popor; b) locuință liberă în edificiul școlii; c) relut de grădină 20 cor.; d) relut de lemne de foc 8 cor.; e) întregirea recerată dela stat pe baza documentelor celui ales.

4. **Someșul rece**, a) salar anual de 600 cor. din repartitie dela popor; b) cvartir liber în edificiul școlii; c) relut pentru grădină 20 cor.; d) lemne de foc pentru încălzit; e) întregirea recerată dela stat pe baza documentelor celui ales.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt poțitiți a se prezenta la biserică în vre-o zi de Duminecă ori sărbătoare spre a fi cunoscuți poporului.

Cluj, la 12 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Nr. 382—389/1913.

(182) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale din **Bucium** și din **Petreni**, tractul Orăștiei, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. La școala din comuna **Bucium** a) dela comuna bisericească 150 cor., b) dela stat votat prin rescriptul ministerial din 19 Iunie 1913 Nr. 44379, 1059 cor. salar fundamental.

2. La școala din comuna **Petreni**, a) din repartitie 600 cor., b) din ajutor de stat 600 cor., cvartir în edificiul școlii, grădină și lemne pentru încălzit.

Cei aleși la aceste posturi sunt îndatorați a ține strună și a instrui pe elevii cântările bisericești, a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei cântările liturgice.

Concurenții sunt obligați a se prezenta într-o Duminecă ori în vre-o sărbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Vor fi preferiți cei ce vor putea forma un cor. Doritorii au a-și așterne rugărilor instruite conform legii din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Orăștie, 12 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Orăștiei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 803/1913.

(181) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională rom. gr. ort. din **Hârșeni**, se deschide concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salar: dela parohia 300 cor., ajutor dela stat beneficiat până acum ca întregire conform legii școlare art. XXVII din 1907 cor. 700. Ajutorul, conform legii școlare XVI din 1913 se va cere dela stat. Relut de grădină și cvartir în natură.

Concursurile instruite conform normelor în vigoare au a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Concurenții sunt deobligați a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, și ai instrui în cor răspunsurile liturgice.

Făgăraș, la 12 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 392/1913.

(183) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele populare confesionale din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul **Geoagiuului**, se publică concurs cu termen de **30 zile**, și anume pe lângă următoarele emolumente:

1. **Bozeș**, salar 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc și grădină de legume.

2. **Cib**, salar 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; 100 cor. pentru cvartir, grădină și lemne de foc.

3. **Mada**, salar 600 cor. din repartitie, restul se cere dela; locuință în edificiul școlii și lemne de foc.

4. **Poiana**, salar 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; locuință în edificiul școlii și lemne de foc.

Învățătorii aleși vor avea să conducă pe copii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Geoagiu, (Algyogy), 9/22 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 82/1913.

(177) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea **catedrei de religie** dela școalele medii gr. or. române din Brașov, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela cea dintâia publicare în „Telegraful Român”.

Concurenții la această catedră își vor adresa petiția lor Eforiei școalelor centrale gr. or. române din Brașov și o vor însoți de următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi că sunt români ortodoksi.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești și școlare și regulamentelor în vigoare, iar la caz, că Eforia școlară va pretinde, se deobliga a propune și la celelalte școale, cari stau sub administrațiunea Eforiei. — Tot prin acest revers se vor deobliga a propune până la 20 de ore pe săptămână și a îngriji de exortarea și eventual de instruirea în cântările bisericești a elevilor dela oricare dintre școalele medii și superioare române din Brașov.

5. Ca acte de calificatiune vor alătura:

Absolutoriu teologic și testimoniu de calificatiune preoțească, document despre o pregătire specială pentru această catedră și documente despre studiile academice făcute. Concurenții cu pregătire specială pentru această catedră și cei cu studii academice vor fi preferiți.

Beneficiile împreunate cu această catedră sunt:

În timpul serviciului de suplitor salar anual de 1600 cor., în timpul serviciului de provizor salar anual de 1800 cor. fără alte adaosuri, iar dela ocuparea definitivă a catedrei salar anual de 2400, cinci evinvenii de câte 200 cor. bani de cvartir 500 cor. până la 10 ani de serviciu și dela 10 ani încolo tot din cinci în cinci ani cu câte 100 cor. mai mult.

După definitivare catihetului va primi întregire de salar corespunzătoare din partea statului.

În fine catihetului definitiv are dreptul să intre ca membru la fondul de pensie al statului pentru profesorii dela școalele medii.

Înainte de definitivare catihetului este obligat să intre în tagma preoțească.

Brașov, în 9/22 Iulie 1913.

Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov.

Romulus Dogariu
secretar.

Dr. Vasile Saftu
prezident.

Nr. 410/1913.

(189) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II (a doua) **Bozeș**, în protopresbiteratul Geoagiuului, după-ce alesul paroh Nicolae Fara a fost ales în comuna-i natală, se publică nou concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești.

Cererile instruite conform Regulamentului sunt a se înainta subscrisului în termenul deschis, iar relectanții sunt poțitiți a se prezenta în comună cu știrea protopopului spre a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, 15/28 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 217/1913.

(187) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. a III a **Grid**, din protopresbiteratul Hațegului, se publică pe baza rezoluțiunei consistoriale din 14 Maiu a. c. Nr. 5982 Bis./1913 din oficiu nou concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții cu știrea subscrisului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică din comună, spre a și arăta dexteritatea în cântări, cuvântare sau celebrare și a face cunoștință cu poporul.

Hațeg, la 7/20 Iulie 1913.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Un tinăr

din familie bună absolvent de 3 sau 4 clase gimnaziale, reale sau civile, află loc ca **practicant** la firma

Ioan Comșa & Fiu

(194) 3—3

Săliște

(Szelistye, Szeben m.)

Locul de întâlnire al Românilor în Cluje în strada **Francisc Iosif Nrul 12** la**„Hotelul Vulturul de aur”**

cu cafea și restaurant, precum și odăi eftine, culă de casă bună, — iar pentru caii oaspeților sosiți cu trăsuri, stau grajduri potrivite la dispoziție.

Proprietar:

F. Boday Mihály,

Kolozsvár, Cluj.

Panoramă internațională

cu rarități fenomenale și extraordinare.

O caravană a celor mai mici cai din lume,dela **40 centm.** înălțime în sus!Sensițiune! **„DEȘTEPTUL HANS”**. Sensițiune.**Luna Delmont,**

cea mai bună găcitoare magnetică mondială a cugete-or, o atracțiune extraordinară ne mai văzută.

Princesa Anetta,

o artistă trupească fără concurență în Europa.

Să nu întrelase nimenea ceretarea acestor atracțiuni mondiale. — Scrisori de recunoștință și de laudă dela personalități, precum și dela celea mai mari ziare din străinătate.

Deschis dela 9 Augustîn piața gării — **Bahnhofplatz.**

Zilnic dela 3 ore pm Dumineca dela 10 ore am., continuativ reprezentații.

(202) 1—2

Editura și tiparul tipografeii arhidiecezane.